

کتاب کشیده
امیر فلسفی
انتشارات فرهنگسرا

مؤلف در این کتاب از کشیده‌ها یا مدّات به عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر خوشنویسی یاد می‌کند و بیشترین توجه خوشنویس را در انتخاب بهترین کشیده‌ها در جایگذاری درست آن در ترکیب می‌داند. این کتاب بر آن است تا با تعریف و تشریح انواع کشیده‌ها و دسته‌بندی و تفکیک آنها از یکدیگر، شناخت مشخصی از «کشیده» یا «مدّ» به دست آورد. هم‌چنین مؤلف همان گونه که از گذشته مرسوم بوده براساس تجربه و برداشت شخصی به نام گذاری «کشیده‌ها» و شرح و بررسی آنها پرداخته است که در ذیل به ذکر نمونه‌هایی از آن می‌پردازیم:

(۱) کشیده‌های حقیقی: از اصلی‌ترین و زیباترین کشیده‌ها بوده و بیشتر کشیده‌ها از این دسته‌اند و حروفی هستند که، هم به تنهایی و هم در اتصال به حروف دیگر به صورت کشیده نوشته می‌شوند، مانند: ب، پ، ت، ث، س، ش، ف، ک، گ و ی برگردان، این کشیده‌ها بسته به آن که در وسط کلمه یا انتهای کلمه به صورت متصل یا منفصل باشند به کشیده‌های مجازی، متصل و منفرد تقسیم می‌شوند.

(۲) کشیده‌های تخت: وقتی است که حروف: ب، پ، ت، ث، ف، ک، گ به اندازه‌ی هفت نقطه یا بیشتر از آن طول داشته باشند.

(۳) نیم‌کشیده‌های تخت: هنگامی است که حروف فوق بین سه تا شش نقطه کشیده شوند.

(۴) کشیده‌های کماتی: شامل حروفی هستند که به صورت حقیقی یا مجازی کشیده شده و نسبت به کشیده‌های تخت از گودی بیشتری برخوردارند.

(۵) کشیده‌های همجوار: از دیگر کشیده‌های مورد بحث در این کتاب بوده که خود به دو دسته‌ی: الف) یک و نیم کشیده‌ای (کوتاه و بلند) و ب) دو کشیده-ای (بلند و بلند) تقسیم گردیده که شامل کشیده‌هایی می‌شود که با رعایت اصول خوشنویسی و انتخاب درست در ضمن داشتن تعادل و زیبایی، دو حرف در یک کلمه یا دو کلمه پشت سر هم، به صورت کشیده نوشته می‌شوند.

(۶) کشیده‌های روی هم یا سوارنویسی کشیده‌ها: بنا بر ذوق و مهارت هنرمند و با رعایت تناسب خوشنویسی که مبتنی بر یک اصل مهم که همانا: کشیده‌های روی هم باید مکمل هم باشند، مؤلف به بررسی این گونه کشیده‌ها و ذکر نمونه‌هایی از آن پرداخته است.

در ادامه نیز با بیان زیباترین کشیده‌ها، به کشیده‌های اصلی در قطعات، کشیده‌های مکمل و هم‌چنین اندازه، کرسی، قلم‌گذاری و اولویت انتخاب و نقش کشیده‌ها در یک سطر پرداخته شده است.

مَلَج Malej

نوعی درخت جنگلی که از دسته‌ی پهن‌برگان است؛ گونه‌ای نارون که چوب آن برای ساختمان‌سازی بسیار مناسب است.

مَمْرَز Mamrez

نوعی درخت جنگلی که از دسته‌ی پهن‌برگان است؛ چوب این درخت برای زغال‌سازی بسیار مناسب است.

موزی Mozi

نوعی درخت جنگلی که از دسته‌ی پهن‌برگان است؛ درخت بلوط، مازو؛ چوب این درخت برای ساختمان‌سازی بسیار مناسب است.

نَال Nāl

چوب‌های چهارنبشی که به عنوان شناژ افقی در هر دو طبقه‌ی سقّانفارها کاربرد داشته است؛ تیر کششی زیر و بالای دیوارها و ستون‌ها.

نِفَار Nefār

نام بنای چوبی دو یا چند طبقه‌ی اطراف باز و بر پلان مربع یا مستطیل؛ عموماً این بنا بر سر مزارع ساخته می‌شود.

نَمْدَار Namdār

نوعی درخت جنگلی که از دسته‌ی پهن‌برگان است؛ چوب مقاوم این درخت برای ساختمان‌سازی بسیار مناسب است.

وَن Van

درخت زبان گنجشک؛ آقادهای مجموعه‌ی مذهبی در کوچه‌پایه‌ها.

وَوَلِی Vev-ly

درخت لیلکی یا آقایی گل سفید که دارای چوب بسیار محکمی است؛ نوعی درخت جنگلی که از دسته‌ی گیاهان سیاه‌ریشه است.

هَلَا Helā

چوب‌هایی که در سقف بناهای چوبی به موازات یکدیگر برای پوشش آن استفاده می‌شود.

تاریخ و گاهشماری در سکه‌های ساسانی

حسن پاکزادیان

ناشر: مؤلف، ۱۳۸۴

گاهشماری و اهمیت اجتماعی آن یکی از ارکان قانونمندی هر جامعه است. بعد اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، مذهبی و تاریخی آن بر کسی پوشیده نیست، اما آنچه در این کتاب مورد توجه مؤلف قرار گرفته است، بعد مذهبی - سیاسی دوره‌ی ساسانی است.

بی‌شک مسکوکات و سکه‌شناسی، در بررسی چگونگی وقایع تاریخی و شناخت آن بسیار مؤثر است و می‌تواند در شناخت رویدادهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی دوره‌های مختلف یاری‌رسان هر پژوهشگری باشد.

سکه‌های ساسانی، آینه‌ای برای ایده‌ها و اندیشه‌های حکومت در انتقال به مردم بوده است. شاهان ساسانی در استفاده از این ابزار، علائم و نمادهایی را از طریق همین سکه‌ها برای ایجاد یک خط فکری و اعتقادی و اجتماعی بر روی سکه‌ها به کار می‌گرفتند.

همان‌گونه که مؤلف می‌نویسد فرآیند مطالعه و بررسی در زمینه‌ی تاریخ، سکه‌شناسی و گاهشماری دوره‌ی ساسانی، چارچوب کتاب حاضر را تشکیل داده است.

نمادهایی چون حلقه‌ی قدرت و سیر تحولات و دگرگونی در آن، تاج‌بخشی و اهمیت سیاسی - اجتماعی آن، نقش فرّه بر اوضاع سیاسی - اجتماعی ساسانیان و آتش شاهی، سرلوحه تاریخ در واقع بررسی تلفیقی چنین مواردی و شناخت ارتباط میان این نمادها، می‌تواند خواننده را در درک نقش آتش در سکه‌های ساسانی و جایگاه آن در جامعه‌ی سیاسی - اجتماعی و مذهبی آن روزگار یاری رساند. مؤلف با معرفی سکه‌های شاهان ساسانی، بر آن است تا نگاهی دیگر بر تاریخ این دوره داشته باشد. تاریخ و گاهشماری یزدگردی (مبداء تاجگذاری یزدگرد سوم) نیز از دیگر مباحث مورد نظر نویسنده است.

با نگاه به سکه‌های ساسانی، می‌توان تصاویر شاهان را با دیهیم‌های مخصوص و در انواع مختلف مشاهده کرد، که رو به سمت راست نقش شده‌اند. نقش آتشگاه در پشت سکه‌ها از ویژگی‌های سکه‌های ساسانی است که در واقع نمایی از محل برگزاری مراسم تاجگذاری شاهان ساسانی را بازگو می‌کند. به غیر از سکه‌های اردشیر اول و برخی از سکه‌های نرسی، شاپور دوم، اردشیر دوم، شاپور سوم و بهرام چهارم، بر پشت سکه‌های شاهان ساسانی و در دو سوی آتشگاه تصویری تمام قد از شاه و ایزدانی چون اهورامزدا، آناهیتا و میترا نیز دیده می‌شود. این تصاویر تا زمان هرمز دوم بر پشت سکه‌های ساسانی دیده می‌شود و پس از آن است که این پیکره‌ها به صورت کلیشه‌ای نقش می‌شده است. در برخی از سکه‌ها، بر بالای آتشدان و در میان شعله‌های آتش (یا هاله نور) تصویری از سروشانه‌ی ایزدان یا تلویحاً شاهان ساسانی به چشم می‌خورد.

کتاب حاضر پس از پیش‌گفتار در چهار فصل و یک پیوست ارائه شده است:

- حلقه‌ی قدرت و مراسم تاجگذاری

- بررسی سکه‌ها

گاهشماری یزدگردی

بررسی سکه‌های اواخر ساسانی

و پیوست